

UWAŻAJ NA SWOJE WYDATKI

Gdzie się podziały wszystkie moje pieniądze? Wszystko staje się coraz droższe! Z pewnością znasz tę sytuację: Twój koszyk zakupów w supermarkecie pozostaje taki sam, ale jesteś zszokowany, gdy widzisz, że jego koszty rosną z tygodnia na tydzień. To samo dzieje się, gdy patrzysz na rachunki za prąd i gaz, gdy tankujesz benzynę do samochodu lub gdy otrzymujesz miesięczny czynsz za mieszkanie. A co jeśli pralka nagle się zepsuje? Czy wystarczy jeszcze pieniędzy na naprawę?

Przegląd miesięcznych wydatków poprzez prowadzenie książki budżetowej może pomóc odkryć niepotrzebne wydatki i zaoszczędzić pieniądze.

Uważaj na swoje wydatki

Jak obliczyć miesięczne
przychody i wydatki?

Kontekst
Sytuacje z życia codziennego
Finanse
Przyszłe kształcenia

Umiejętności wyższego rzędu
Zarządzania
Analiza sytuacji
Procesowanie informacji
Krytyczne myślenie

**Grupa docelowa (osoby posiadające
niezbędne umiejętności i kompetencje)**

Dorośli posiadające podstawowe
umiejętności matematyczne

X1

Treść
Wartość i liczby
Korzystanie z kalkulatora
Korzystanie z arkuszy
kalkulacyjnych
Umiejętności cyfrowe

**Uczniowie rozwinęli umiejętności śledzenia i
zarządzania codziennymi wydatkami przy użyciu
budżetu domowego (przy pomocy arkuszy
kalkulacyjnych cyfrowych bądź tworzonych
odręcznie)**

Dyspozycje
Pewność siebie
Problemy z matematyką

Informacje szczegółowe

Treści	Ilość i liczba: dodawanie i odejmowanie Korzystanie z kalkulatora (w celu weryfikacji wyników) Korzystanie z umiejętności cyfrowych (arkusze kalkulacyjne lub narzędzia online do śledzenia wydatków)
Grupa docelowa	Dorośli słuchacze posiadający podstawowe umiejętności arytmetyczne (i potrafiący korzystać z kalkulatora) Dorośli uczniowie gotowi do zastanowienia się nad własną sytuacją finansową
Cele kształcenia	Jakie są intencje dorosłych, aby stawić czoła temu problemowi? – Umiejętność liczenia dla celów prywatnych
Czas	Okolo 3 lekcje
Materiały i źródła	Karty, flipchart, książki budżetowe, narzędzia online, arkusze robocze
Wielkość grupy	Do 10 osób
Opis problemu	W czasach, gdy wszystko staje się coraz droższe warto, wiedzieć, jak kontrolować swoje wydatki.
Efekty kształcenia	Zrozumienie różnicy między „przychodami” a „wydatkami”. Poznanie różnych kategorii wydatków. Umiejętne szacowanie dziennych/ tygodniowych/ miesięcznych wydatków. Umiejętne uzupełnianie książki wydatków. Szacowanie przychodu, wydatków i dostrzeżenie różnic między nimi. Identyfikowanie potencjalnych oszczędności. Działanie na dużych liczbach. Uczniowie mogą wypełnić książkę budżetową (odręczną lub cyfrową), aby mieć przegląd swoich miesięcznych wydatków. Potrafią zidentyfikować potencjalne możliwości oszczędzania i w rezultacie podejmować świadome decyzje.
Odniesienie do Krajowej Ramy Kwalifikacji	Opcjonalnie

Plan pracy

Czas (zajęć)	Opis działań/ćwiczeń	Materiały	Informacje metodyczne i dydaktyczne
30 min +	<p>Wprowadzenie Jakie wydatki mają uczniowie w swoim codziennym życiu? Uczniowie zapisują każdą pozycję na karcie, a następnie omawiają i grupują wszystkie karty według różnych kategorii, takich jak żywność, transport, komunikacja mobilna, zajęcia rekreacyjne itp.</p> <p>Prezentacja przykładu narzędzia do śledzenia wydatków (książki budżetowej).</p> <p>Może okazać się, że będzie trzeba wyjaśnić terminy: przychód i wydatki.</p>	Karty pracy Flipchart lub tablica Prezentacja na Flipcharcie lub tablicy Kontroler wydatków Książka budżetowa (Załączniki nr 1 i 2) Online-tool (Załącznik nr 3)	Zadawanie pytań Aktywacja funkcji poznawczych Precyzowanie celów pracy
10 min	<p>Szacowanie Uczestnicy szacują swoje dzienne/tygodniowe/miesięczne wydatki. Nie dzielą się swoimi szacunkami z innymi uczestnikami, ponieważ dla niektórych z nich może to być kłopotliwa sytuacja.</p> <p>W drugim kroku są proszeni o dokładne śledzenie swoich wydatków przez tydzień.</p>	Karta pracy do szacowania Kontrola wydatków (Załącznik nr 1)	Zadawanie pytań
50 min +	<p>Weryfikacja Konieczne może być powtórzenie podstawowych operacji arytmetycznych dodawania i odejmowania (działania na dużych liczbach).</p>	Materiały Montessori dostępne online (Załącznik nr 4) Karta pracy	Zróżnicowane metody nauczania

<p style="writing-mode: vertical-rl; transform: rotate(180deg);">60 min +</p>	<p>Część praktyczna Uczestnicy pracują w parach. Zaczynając od tekstu na temat miesięcznych wydatków przykładowej rodziny, uczniowie wypełniają książkę budżetową.</p> <p>Obliczają dochody i wydatki (za pomocą kalkulatora), sprawdzają, czy rodzina radzi sobie z pieniędzmi i omawiają, gdzie można zaoszczędzić.</p> <p>W kolejnym kroku mogą pogrupować wydatki według kategorii, które zidentyfikowali na początku lekcji.</p>	<p>Przykład dochodów i wydatków rodziny (Załączniki nr 5, 5a)</p>	<p>Nauka oparta na współpracy</p> <p>Nauka praktyczna</p>
	<p>Podsumowanie działań Po tygodniowym śledzeniu wydatków uczestnicy porównują swoje rzeczywiste wydatki z początkowymi szacunkami. W zależności od grupy, mogą oni omówić swoje doświadczenia. Zrozumieją, że śledzenie wydatków pomaga uzyskać lepszy przegląd ich sytuacji finansowej i wreszcie zaoszczędzić pieniądze. W zależności od zainteresowania uczestników, mogą oni korzystać z cyfrowych narzędzi do śledzenia wydatków.</p>	<p>Arkusze kalkulacyjne</p>	<p>Wielokrotna ekspozycja</p> <p>Strategie metapoznawcze</p> <p>Informacje zwrotne</p>

Sugestie dla trenera

Przedstawiony tutaj przykład należy traktować jako przykładowy i inspirujący materiał przedstawiający wytyczne z szerokim wachlarzem możliwości dostosowania tych sugestii do konkretnej grupy uczniów lub indywidualnego ucznia z jego bardzo osobistymi wymaganiami.

Konkretnie, przykład (ZWRACAJ UWAGĘ NA SWOJE WYDATKI) można dostosować w następujący sposób:

- Czas trwania: W zależności od zainteresowania czas trwania zadania można zmieniać. W części wstępnej warto wyjaśnić kilka terminów (na przykład przychód czy wartość netto/brutto). Być może dobrym rozwiązaniem byłoby stworzenie słowniczka pojęć.
- Indywidualizacja: W zależności od wcześniejszych umiejętności uczniów, nauczyciele i trenerzy mogą potrzebować różnych materiałów do sprawdzenia umiejętności arytmetycznych (dodawanie, odejmowanie). W przypadku uczniów, którzy posiadają umiejętności cyfrowe, nauczyciele i trenerzy mogą wprowadzić narzędzia do śledzenia wydatków lub książki budżetowe w formie arkusza kalkulacyjnego lub aplikacji.
- Dyspozycje brane pod uwagę: Rozmowa o pieniądzu to delikatna sprawa. Dlatego też możliwe jest poruszenie tego tematu wyłącznie na fikcyjnym przykładzie. Uczniowie mogą przenieść to, czego się nauczyli, poza klasę już indywidualnie, według potrzeb.
- Poziom trudności: Przykład zawiera obliczenia na dużych liczbach. Niektórzy uczniowie mogą obliczyć wynik w pamięci, inni używają kalkulatora / smartfona.

Nasze działania edukacyjne mają na celu nie tylko wzmacnianie umiejętności liczenia, ale przede wszystkim ich ćwiczenie i wykorzystanie przez uczniów w życiu codziennym i/lub zawodowym. Dlatego zaleca się jak najszersze i najczęstsze wdrażanie idei HITS (wyższego wpływu nauczania umiejętności):

- Pracować z konkretnymi i autentycznymi materiałami, które uczniowie rozpoznają w codziennych sytuacjach. W naszym przykładzie niektórzy uczniowie mogą nigdy wcześniej nie widzieć książki budżetowej. Dlatego ważne jest, aby użyć szablonu z kategoriami, które odwzorowują świat uczniów. Jeśli mowa o samym procesie obliczania, uczniowie mogą preferować korzystanie ze smartfona zamiast kalkulatora.
- Zadawaj uczniom pytania i pozwól im na zadawać pytania. Kluczowe może być omówienie tematów, kontekstów i liczb związanych z umiejętnością liczenia. Jak już wspomniano powyżej, dyskusja na temat sytuacji finansowej może być przykra dla niektórych uczniów. Rozmowa na ten temat wymaga starannego przygotowania i wrażliwości.

- Zastanów się nad możliwymi sposobami transferu treści na życie prywatne uczniów: Uczniowie zastanawiają się nad swoją sytuacją finansową. Stają się bardziej świadomi potencjalnych problemów finansowych i mogą być w stanie je rozwiązać. Ważne jest, aby poinformować ich, że dostępne są usługi doradztwa w zakresie zadłużenia, które zapewniają pomoc.

Załącznik nr 1

Kontrola wydatków

	Zakupy spożywcze		Ubrania		Produkty do utrzymania czystości w domu		Inne	
Data	Co?	Kwota	Co?	Kwota	Co?	Kwota	Co?	Kwota
Suma								

Załącznik nr 2

<https://noe.arbeiterkammer.at/service/broschueren/konsument/Haushaltsbuch.pdf> [28.06.2023]

HAUSHALTSBUCH

Kosten in € für					
Datum	Lebensmittel	Essen/Getränke auswärts	Kleidung	Kosmetik	Sonstiges
1					
2					
3					
4					
5					
6					
7					
8					
9					
10					
11					
12					
13					
14					
15					
16					
17					
18					
19					
20					
21					
22					
23					
24					
25					
26					
27					
28					
29					
30					
31					
SUMME					

HAUSHALTSBUCH

Kosten in € für					
Datum	Lebensmittel	Essen/Getränke auswärts	Kleidung	Kosmetik	Sonstiges
1					
2					
3					
4					
5					
6					
7					
8					
9					
10					
11					
12					
13					
14					
15					
16					
17					
18					
19					
20					
21					
22					
23					
24					
25					
26					
27					
28					
29					
30					
31					
SUMME					

Załącznik nr 3

<https://learningapps.org/view23379597> [28.06.2023]

The screenshot shows the LearningApps.org website interface. At the top, there is a navigation bar with the LearningApps.org logo and a language selection menu. Below the navigation bar, there is a search bar and several menu items: "Apps durchsuchen", "Apps durchstöbern", "App erstellen", "Kollektion erstellen", and "Anmelden". The main content area is titled "Einnahmen oder Ausgaben?" and features a large background image with a green left half and an orange right half. The words "Einnahmen" and "Ausgaben" are faintly visible on the green and orange backgrounds respectively. A central dialog box titled "Aufgabe" contains the following text: "Handelt es sich hier um Geld, das Sie bekommen (Einnahmen) oder Geld, das Sie ausgeben (Ausgaben)? Ziehen Sie die Begriffe ins richtige Feld." Below the text is an "OK" button. In the bottom right corner of the main content area, there is a blue circular button with a white checkmark icon.

Załącznik nr 4

Addition

www.learningapps.org/1588491 [30.06.2023]

The screenshot shows the LearningApps.org interface for an application titled "Addieren im Zahlenraum 50". The interface includes a search bar with "addieren über 100", navigation buttons for "Apps durchstöbern", "App erstellen", and "Kollektion erstellen", and a login button "Anmelden". The main content area features a number line from 0 to 50. A central dialog box titled "Aufgabe" (Task) contains the instruction: "Löse die Rechenaufgaben und ordne die Ergebnisse auf dem Zahlenstrahl" (Solve the arithmetic problems and order the results on the number line). Below the dialog, there are four draggable cards with the following addition problems: $18 + 11$, $2 + 14$, $22 + 22$, and another partially visible card. A hand icon is shown interacting with the $2 + 14$ card. A blue checkmark button is located in the bottom right corner.

Załącznik nr 5

Prowadzenie książki budżetowej

1. Przeczytaj tekst o rodzinie Schneiderów.
2. Podkreśl dochody i wydatki w tekście.
3. Zapisz dochody i wydatki w książce budżetowej.
4. Oblicz, ile rodzina Schneiderów zarabia i wydaje miesięcznie.
5. Oblicz, czy rodzinie Schneiderów pozostaną jakieś pieniądze na koniec miesiąca.
6. Przedyskutuj to z partnerem: W jaki sposób rodzina Schneiderów mogłaby zaoszczędzić pieniądze?

Książka budżetowa rodziny Schneider

Przychód		Wydatki	
Co?	Kwota	Co?	Kwota
Total:		Total:	
Różnica (Przychód – Wydatki):			

Załącznik nr 5a

Historia wydatków Schneiderów

W ostatnim czasie rodzina Schneiderów borykała się z problemami finansowymi. Dlatego państwo Schneider chcą przyrzeć się bliżej swoim miesięcznym dochodom i wydatkom.

Pani Schneider pracuje w pełnym wymiarze godzin jako sprzedawczyni i zarabia netto 1 345 euro miesięcznie. Pan Schneider jest fryzjerem. Pracuje w niepełnym wymiarze godzin przez 30 godzin tygodniowo i zarabia 1,108 euro netto miesięcznie. Zasiłek rodzinny na oboje dzieci wynosi 279 euro.

Schneiderowie mieszkają w wynajętym mieszkaniu. Czynsz wynosi 973 euro, w tym opłaty za media. Muszą jednak płacić dodatkowe 83 euro za energię elektryczną.

Na artykuły spożywcze Schneiderowie wydali w tym miesiącu 571 euro, a na środki higieny i czystości kolejne 53 euro.

Ubrania i buty dla dzieci kosztowały 119 euro.

Pan Schneider jest palaczem. Od dawna chciał rzucić palenie, ale jeszcze mu się to nie udało.

W zeszłym miesiącu wydał 60 euro na papierosy.

Pani Schneider uczęszcza na zajęcia jogi. Miesięczna opłata wynosi 45 €.

Rodzina Schneiderów ma również samochód. Na raty leasingowe i benzynę wydali 304 euro.

Pan Schneider ma dziecko z poprzedniego małżeństwa, na które płaci alimenty w wysokości 223 euro.

Wczoraj Schneiderowie mieli pecha. Zepsuła im się pralka. Teraz muszą ją pilnie wymienić. Natychmiast przeszukali internet w poszukiwaniu nowej pralki. Najlepsza oferta opiewała na 398 euro. Czy mogą sobie na to pozwolić?

(Foto: www.pixabay.com)